

přístupů lze demonstrovat na moderní klasifikaci evropských štírů rodu *Euscorpis*. Revoluční využití moderních metod přispělo k nebývalému upřesnění příbuzenských vztahů mezi jednotlivými populacemi. Např. „slapský“ štír, který dříve byl na břehu Slapské přehrady, již nepatří do druhu *E. carpathicus*, ale *E. tergustinus*. Ovšem v době publikace tohoto poznatku nikdo nemohl bez přístupu k biochemické laboratoři ověřit, zda předložený exemplář náleží k tomu, nebo k onomu druhu. Takže musely být dohledány i příslušné znaky morfologické.

Vždy jsem zastával názor, že vědecký výzkum na univerzitách musí mít velice širokou základnu. Pokud jde o mé bývalé studenty, velice mne těší, že se jejich zaměření významně diverzifikovalo: etologie (J. Hajer, P. Dolejš), ekologie a taxonomie (V. Růžička, S. Pekár, L. Kubcová, I. Chvátařová, M. Řezáč), cytogenetika (J. Král), zoogeografie (V. Růžička), funkční morfologie, histologie (M. Řezáč, P. Dolejš), regionální faunistika (A. Kůrka), ochrana přírody (K. Absolon, A. Škoudlíková, A. Jelínek).

Vcelku ovšem, jak se to jeví mně, ve světě vládne molekulární fylogenetika, přestože lidstvu nehrozí nedostatky v chápání fylogeneze, nýbrž nedostatečné využívání bioindikačních metod umožňujících kontrolu zhoršujících se ekologických podmínek pro přežívání člověka na naší planetě. Co brání tomu, aby se biosféra (sféra života na Zemi) podle konceptu V. I. Vernadského vyvinula v noosféru – sféru ovládanou rozumem, alespoň v tom smyslu, aby zisky dneška zbytečně nekomplikovaly předpokládané a tím spíše nepředpokladatelné nesnáze v budoucnosti – v tom případě je lhostejné, zda nesnáze plynou z odpadů civilizace nebo z projevů klimatických cyklů. Jsem přesvědčen, že se živočich člověk mohl vyvinout jedině v souvislosti tisícerych vazeb, které tehdejší biosféra poskytovala. Bylo by velice nerozumné, kdyby člověk už nevnímal, že přestala takové podmínky poskytovat. Klasifikace vlastností a bioindikačních uplatnění jed-

notlivých druhů našich pavouků je publikováno v katalogu pavouků ČR. Příklad uplatnění těchto klasifikací uvádějí např. poslední dvě čísla *Živy* z minulého roku v příspěvku o společenstvech pavouků Božího Daru (*Živa* 2011, 5: 239–242 a 6: 281–284). Vlastní bioindikační přínos ale vzniká teprve v rámci porovnání výsledků takových výzkumů, když se opakují s patřičným časovým odstupem.

Pozorujes rozdíly mezi dnešními studenty a těmi před lety?

Velké rozdíly nevidím, zejména pokud jde o mé diplomanty. Vždy jsem měl štěstí na nadané posluchače. Během doby se však projeví dvě podstatné změny. Dnes mají studenti k dispozici mnohem dokonalejší technická zařízení (datalogery zapisující trvale teplotní údaje na zkoumaných stanovištích, dokonalé kamery atp.). Za druhé jsem se naučil ubránit přijetí nekvalitních žáků. Na počátku jsem vedl i takovou špatnou diplomovou práci a její autor potom vyučoval biologii na gymnáziu, které navštěvovala má dcera.

Naše příroda ztratila od 2. světové války značnou část své diverzity.

Jak vnímáš tento proces, který jsi měl možnost desetiletí pozorovat?

V mé rodné vsi v Podkrkonoší i v Kamenici zanikl výskyt dvou druhů hojných kurových ptáků, koroptví i křepelek. Ve 40. letech v Podkrkonoší vymizeli tetřivci, o něco později chřástal polní. Na obou místech se objevil po r. 1989 krkavec. V Kamenici dokonce řadu let hnízdil, podobně jako labuť. Na faunistický výzkum v okolí Kamenice v posledních letech velice nepříznivě působí přemnožení divokých prasat – s oblibou vyrývají formalinové pasti. V 70. letech zde ještě nežila.

Na obou místech dnes již schází zmije obecná, za mého mládí v Bystré dosti hojná. Podobně tam byla nadehněná hojnost motýlů, včetně lišajů, i těch největších, jako jsou lišaj smrtihlav a lišaj svačcový. Na mezích se to hemžilo pestrými housen-

kami lišaje prýšcového. Z pavouků v Kamenici vymizely oproti 60. letům tři druhy slíďáků – *Alopecosa accentuata*, *Pardosa nigriceps*, *P. paludicola*. První dva druhy nepřežily ztrátu stanoviště (chatová výstavba, zánik vřesoviště), třetí žil na lučních stanovištích. Zatímco v Bystré se *P. paludicola* znovu objevila, v Kamenici už nikoli.

Jak bys charakterizoval význam regionálního faunistického výzkumu?

Definujeme-li si regionální faunistický výzkum jako cílevědomou inventarizaci živočichů vymezeného malého území, tak přijdeme k závěru, že teprve konfrontace výsledků globálního výzkumu s výsledky regionálními nám dávají dostatečně objektivní představu o ekologických nárocích jednotlivých druhů. Jako příklad můžeme uvést situaci u mety temnostní (*Meta menardi*). Katalog pavouků ČR ji uvádí jako velice hojný druh. To znamená, že by měla žít téměř na každém poli síťového mapování. Ovšem ve výčtu z regionu Prahy i Kamenice tento druh, obývající vlhčí sklepy a opuštěné doly, zcela schází.

Porovnání výsledků z různých území nám navíc může názorně vyjádřit hodnotu místního životního prostředí, ale i změny této hodnoty v průběhu času.

Co je dnes náplní tvého volného času?

Především snění o tom, na co bych se mohl zaměřit, kdybych dokázal překonat jeho jen nesouvislé dávky. Na fakultě rád diskutuji s nadějnými mladými arachnology. Postupně zpracovávám poměrně rozsáhlé materiály nashromážděné během dřívějších každoročních soukromých sběracích cest do Středočeskí, při nichž mne zpravidla doprovázel vnuk Vítek. Jde i o takové případy, kdy jsme nasbírali exempláře druhů, které nebyly nalezeny po dlouhých 100 let. A také uvažuji o analýze výsledků mnohaletých sběrů pavouků na území obce Kamenice.

Děkuji za rozhovor a přeji ti hodně zdraví a radosti z další zajímavé práce.

i zvanou plenární přednášku Ádáma Miklósi (Maďarsko) – Kognitivní schopnosti psů konanou v prostorách ČZU v Praze – Suchdole, dále odbornou exkurzi v Zoologické zahradě v Praze a ukázkou výcviku psů pracovníky Celní správy ČR.

Z prostorových důvodů se nemůžeme podrobněji zabývat jednotlivými přednáškami, ale jako příklady zajímavých témat lze uvést: Sociální organizace a párovací systém u evropských netopýrů, Varovný křik sojky: pohádka či realita, Šest příběhů z chemického světa všekazů, Magnetická orientace u podzemních a nadzemních savců, Tak kdo si přikrášluje – test věrohodnosti počtu heterosexuálních partnerů a dalších statistických výpovědí celonárodních průzkumů lidského sexuálního chování nebo Schopnost psů vycvičených na detekci výbušnin generalizovat pach TNT apod. Sborník abstraktů přednášek a posterů (130 stran) je k dispozici ve formátu PDF na webových stránkách <http://cssets.sk> (rovněž sborníky z předchozích ročníků 1999–2010).

Andrej Funk

38. etologická konference v Kostelci nad Černými lesy

Víceméně každoročně se již od r. 1973 konaly etologické konference pořádané Etologickými sekcemi Československé psychologické společnosti ČSAV, Československé společnosti pro studium vyšší nervové činnosti a Československé zoologické společnosti ČSAV. Od r. 1992 tato setkání zařazuje Česká a Slovenská etologická společnost (ČSEtS). Jednotlivé ročníky se konají na různých místech ČR a Slovenska – 38. etologická konference se uskutečnila 9.–12. listopadu 2011 v Kostelci nad Černými lesy za organizačního zajištění katedrou obecné zootechniky a etologie Fakulty agrobiologie, potravinov-

vých a přírodních zdrojů ČZU v Praze a oddělení ekologie a etologie katedry zoologie Přírodovědecké fakulty UK v Praze.

Na setkání přijelo několik desítek účastníků (registrováno jich bylo 137), s velkým podílem studentů. Zaznělo 43 přednášek v 10 sekcích a bylo vystaveno 58 plakátových sdělení. Přednáškové sekce nabídly různorodé okruhy: bioakustika, mimeze, aposematismus, etologie ptáků a savců, psychologie a etologie člověka, evoluce a fylogeneze chování, kognice a neurofarmakologie, hormony a chování, chemická komunikace, domestikace a zoologické zahrady. Program konference zahrnoval